

Türk Ceza Kanunu'nda Bilişim Suçları

Hatice AKINCI^(*)

Giriş

Türk Ceza Hukuku çerçevesinde sosyal düzeni korumak adına geliştirilen yaptırımların pek çok yönden eksiklik taşıdığı aşikardır. Karamsar bir nitelik taşısa da bu tespiti, hukukun adaleti gerçekleştirici objektif perspektifi doğrulamaktadır. Bu bağlamda sözkonusu eksiklikleri giderme imkanından kısmen yoksun olsak da en azından bu eksikliklerin konumlarını ve niteliklerini belirlemek önem taşımaktadır. Özellikle, hayatımızı kontrol altına almasına izin verdiğimiz teknolojinin kötüye kullanılmasını ve sosyal düzeni bozucu etkilerini bertaraf etmek için geliştirilen yaptırımların bu duruşla analiz edilmesi gereklidir. İfade ettiğimiz gerekliliği elimizden geldiğince yerine getirmek üzere Türk Ceza Kanunu dahilinde düzenlenmiş olan bilişim suçlarını inceleme konusu yapmış bulunuyoruz.

Bilişim suçları TCK'da "cürümler" başlığıyla anılan İkinci Kitabın, 11. ve son Babında "Bilişim Alanında Suçlar" adı altında dört maddeden oluşan bir düzenlemeyle ele alınmıştır. Bu dört maddenin içeriği özetle şu şekildedir:

- Sistemde yer alan veriyi hukuka aykırı olarak elde etmek, öğrenmek (TCK 525a/1).
- Başkasına zarar vermek için sistemde bulunan verileri kullanmak, nakletmek, çoğaltmak (TCK 525a/2).
- Başkasına zarar vermek veya kendisine ya da başkasına yarar sağlamak amacıyla sistemi veya unsurlarını tahrip etmek, değiştirmek, silmek, sistemin işlemesine engel olmak ve yanlış biçimde işlemesini sağlamak (TCK 525b/1).

- Sistemi kullanarak kendisi veya başkası lehine hukuka aykırı yarar sağlamak, dolandırıcılık (TCK 525b/2).
- Sistemi kullanarak sahtecilik (TCK 525c).
- Fer'i cezalar (TCK 525d).¹

Çalışmamızda sözkonusu hükümleri, kolaylık sağlaması açısından fıkralar halinde analiz edeceğiz. Her suç tipinin maddi unsurunu, tipiklik unsurunu, suç tipiyle korunan hukuki yararı ve suç tipinin manevi unsurunu sırasıyla inceledikten sonra suç sayılan fiilin müeyyidesini açıklama konusu yapacağız.

TCK 525a Maddesi

TCK 525a (Bilgisayar programını vs. ele geçirme, çoğaltma):

Bilgileri otomatik işleme tabi tutmuş bir sistemden, programları, verileri veya diğer herhangi bir unsuru hukuka aykırı olarak ele geçiren kimseye bir yıldan üç yıla kadar hapis ve bir milyon liradan on beş milyon liraya kadar ağır para cezası verilir.

Bilgileri otomatik işleme tabi tutmuş bir sistemde yer alan bir programı, verileri veya diğer herhangi bir unsuru, başkasına zarar vermek üzere kullanan, nakleden veya çoğaltan kimseye de yukarıdaki fıkrada yazılı ceza verilir.

TCK 525a Maddesinin 1. ve 2. Fıkralarında yapılan düzenlemeyle, iki ayrı suç tipi oluşturulmuştur. 1. Fıkroda, "verileri otomatik işleme

(*) Bilgi Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğrencisi.

¹ ÖZEL, Cevat; *Bilişim Suçları ile İletişim Faaliyetleri Yönünden Türk Ceza Kanunu Tasarısı*, İstanbul Barosu Dergisi, c. 75, sayı 7-8-8, s. 859-860.

tabi tutmuş sistemde yer alan program, veri veya diğer herhangi bir unsurun hukuka aykırı olarak ele geçirilmesi”, 2. Fıkra da ise “sistemde yer alan bir program, veri veya diğer herhangi bir unsur”un başkasına zarar vermek üzere kullanılması, nakledilmesi veya çoğaltılması yaptırımı tabi tutulmuştur.²

1. Fail ve Mağdur

TCK 525a Maddesinde, “sistemdeki program, veri veya diğer herhangi bir unsuru ele geçiren kişi” ya da bunları başkası zararına “kullanan, nakleden, çoğaltan” kişi faildir. Hükümde failin herhangi bir sıfat veya niteliğe sahip olması şartı öngörülmemiştir.³ Ancak, özellikle “ele geçirme” fiilini gerçekleştirmek için failin bazı teknik bilgilere gereksinim duyacağı muhakkaktır.

Diğer taraftan bu maddede suç sayılan fiiller, bir mesleğin icrası sırasında veya icra dolayısıyla işlendiği takdirde TCK 525d Maddesinde öngörülen ağırlaştırıcı sebep gerçekleşecek ve failin cezası artırılabilecektir. Bu bağlamda, TCK 525d Maddesinin 525a Maddesi içerisinde uygulanabilmesi açısından failin sıfatı ve niteliği önem kazanacaktır.⁴

TCK 525a Maddesinin 1. Fıkrası açısından mağdur “ele geçirilen program, veri veya diğer unsurlar”ın sahibidir. Madde metninden açıkça bu sonuç elde edilmektedir. 2. Fıkradaki suç açısından ise “program, veri veya diğer unsurlar”ın başkasına zarar vermek amacıyla kullanılması, çoğaltılması veya nakledilmesi söz konusu olduğundan bu fiilden kim zarar gördüyse o kişi mağdur olarak belirlenecektir.⁵

2. TCK 525a/1

Madde hakkında yapılacak açıklamaların anlaşılır olmasını sağlamak açısından tipiklik unsuru ve korunan hukuki yarardan bahset-

meden önce, suçun maddi unsuru hakkında açıklama yapmak kanaatimizce isabetli olacaktır.

a. Suçun Maddi Unsurları

Suçun Maddi Konusu

Bu hükümde suç olarak düzenlenen fiilin maddi konusunu programlar, veriler veya diğer unsurlar oluşturmaktadır. Ancak belirtilmelidir ki, TCK 525a Maddesi açısından “diğer unsurlar” terimi kanaatimizde yerinde değildir. Çünkü “veri” terimi, hükmün maddi konusu bakımından tüm unsurları kapsayıcıdır. Bu hükümde, program veya diğer unsurlardan bahsetmek yerine sadece “veri” kelimesinin kullanılması yeterli olacaktır. TCK 525a/1’de program, veri veya diğer unsurların, verileri otomatik işleme tabi tutan sistemden ele geçirilmesinden bahsedilmektedir. O halde sistem içinde yer alan verilerin ele geçirilmesi bakımından kanun hükmü açıktır. Ancak, söz konusu veriler, sistem aracılığıyla sistemin başka bir unsuruna (disket, CD vs.) aktarılmışsa, bu unsur, suçun maddi konusunu teşkil edebilecek midir? Bir başka deyişle, fail bir veriye ulaşmak amacıyla bu verinin bulunduğu diskete ele geçirdiğinde, bu fiil TCK 525a/1 hükmü kapsamına girecek midir?

Bazı yazarlara göre verilerin özellikle disket veya CD gibi bilgisayara ait elemanların elde edilmesi sonucu ele geçirilmesi durumunda, disket veya CD sistemden ayrı bir parça olduğu için, durum TCK 525a/1’e göre değerlendirilmeyecek, bunun yanında disket veya CD’de yer alan program veya veri elektromanyetik bir ortamda bulunduğu ve soyut bir olgu olduğu için taşınabilir bir mal teşkil etmediğinden, mal aleyhine işlenen suçlardan herhangi biri de oluşmayacaktır. Ancak, amaç uygun yorum yapılmak suretiyle kanunkoyucunun sistemin diğer elemanlarını da korumak istediği düşünülerek durum TCK 525a/1 Maddesi içerisinde değerlendirilecektir. Disket veya CD’nin içerisindeki bilgilerden yararlanmak kastıyla disket veya CD’nin ele geçirilmesi durumunda mal aleyhine işlenen bir suç oluşmayacağı görüşüne katılmaktayız. Veriler bilişim ortamında duyu organıyla algılanabildikleri ve kaydedildikleri diskte fiziki bir

² DÖNMEZER, Sulhi; *Kişilere ve Mala Karşı Cürümler*, Beta Basım, 15. baskı, İstanbul 1994, s. 526-527.

³ TAŞDEMİR, K./ÖZKEPİR, R.; *Uygulamada ve Öğretimde Belgelerde Sahtecilik Suçları ve Bilişim Alanında Suçlar*, Adil yayıncılık, Ankara, 1999, s. 1112.

⁴ YAZICIOĞLU, R. Y.; *Bilgisayar Suçları*, Alfa Yayınevi, 1. baskı, İstanbul 1997, s. 230-231.

⁵ YAZICIOĞLU, R. Y.; a.g.e., s. 232.

alan kapladıkları için soyut olmasalar bile, elektromanyetik ortamda buldukları için taşınabilir mal olarak sınıflandırılmamaktadır. Bu nedenle, kanun koyucunun ilgili maddelerde özel düzenlemeler yapması gerektiği kanaatindeyiz. Diğer taraftan, disket, CD gibi unsurların sistemin bir uzantısı, bilişim sisteminin bir parçası olduğunu kabul etmekte ve sisteme ait bu elemanlarda yer alan bilgilerin ele geçirilmesi durumunda şüphesiz failin TCK 525a/1 hükmüne göre sorumlu olacağı düşüncesindeyiz.⁶

Hareket

TCK 525a/1 Maddesinde suçun icra hareketi "ele geçirme"dir. Ancak, ele geçirmenin niteliği hakkında bazı tereddütler söz konusudur.⁷

Verileri otomatik işleme tabi tutmuş bir sistem içerisindeki verilerin lafzi anlamda ele geçirilmesi yani bunlara sahip olunması için failin fiili hakimiyeti altına girmesi gereklidir.⁸ Bu durumda, yukarıda bahsedildiği gibi sistemde yer alan verilerin aktarılmış olduğu elemanların elde edilmesi sonucu bunlar ele geçirilmiş olacaktır. Ancak, sisteme erişim sağlayıp verilere ulaşan failin, ele geçirmiş sayılması için nakletmek veya kopyalamak suretiyle bunlara sahip olması şartı aranacak mıdır? Bu konuda genel görüş, veriye ulaşıldığı, kavuşulduğu zaman suçun oluşacağı yönündedir⁹ Veriye ulaşılması veya verinin öğrenilmesi durumunda fail TCK 525a/1'den sorumlu olacaktır. Ayrıca, suçun oluşumu bakımından da veriyi somut olarak ele geçirmiş olma şartı aranmayacaktır. Diğer taraftan, ulaşılmış olan verinin ele geçirme kastıyla nakledilmesi veya kopyalanması durumunda da TCK 525a/1 hükmündeki suç gerçekleşmiş olacaktır. Failin böyle bir hareket sonucunda TCK 525a/2 hükmünden sorumlu tutulacağı

yönünde fikirler bulunsa da, bu görüşe katılmamaktayız.¹⁰ Çünkü failin bu hükümden sorumlu tutulabilmesi için ele geçirdiği veya öğrendiği bilgileri "başkasına zarar verme" özel kastıyla kullanması, çoğaltması veya nakletmesi gereklidir. Kasıtlı ilgili olarak yapılan bu ayırım suçun oluşumu ve suç sayısı bakımından önem taşımaktadır.

Konuyla ilgili başka bir nokta ise sistemdeki bir verinin uzaktan ele geçirilmesiyle ilgilidir. Yukarıda da izah ettiğimiz gibi, teknolojinin hızla gelişmesi sonucu sisteme veya sistem ağına girişler kolaylaşmış, sistemde bulunan verilerin uzaktan izlenebilme ve algılanabilmesi imkânı doğmuştur. Öğretide genel görüş, isabetli biçimde, bu durumlarda TCK 525a/1 hükmünün uygulanacağı yönündedir.¹¹ "Ele geçirme" hareketiyle ilgili olarak, açıklığa kavuşmamış önemli bir nokta ise kişinin sadece sisteme veya sistem ağına erişim sağlaması durumunda TCK 525a/1 hükmünün uygulanıp uygulanamayacağı konusudur.¹² Doktrinde bazı yazarlar, sisteme yetkisiz girişin suç olarak kesinlik kazanmadığı görüşündedirler. Kanaatimizce, bu noktada kişinin kastına göre bir ayırım yapılması gereklidir. Eğer kişinin kastı sistemde bulunan bir veriyi ele geçirmekse, ancak elinde olmayan sebeplerle sisteme erişim sağlamak için başladığı icra hareketleri yarıda kaldıysa, eksik teşebbüs söz konusu olacaktır.¹³ Fakat, kişinin kastı sadece sisteme erişim sağlamaksa, verileri ele geçirme kastıyla hareket etmiyorsa, bu durumda sisteme erişim sağlaması durumunda tipik hareket oluşmuş sayılmayacaktır. Çünkü, kanun açıkça program, veri veya diğer unsurların ele geçirilmesinden bahsetmektedir. Şu durumda, sadece sisteme erişim sağlayan kişi hakkında herhangi bir kanuni işlem yapılması mümkün değildir.¹⁴

Netice

Suçun oluşması için verilerin ele geçirilmesi veya öğrenilmesi yeterli görülmekte, suçun

⁶ YAZICIOĞLU, R. Yılmaz; a.g.e., s. 237.

⁷ YÜCEL, M. T.; *Bilişim Suçları*, Ankara Barosu Dergisi, yıl 49, sayı 4, s. 510.

⁸ YAZICIOĞLU, R. Yılmaz; a.g.e., s. 236.

⁹ ÖNDER, A.; *Şahıslara ve Mala Karşı Cürümler ve Bilişim Alanında Suçlar*, Filiz Kitabevi, İstanbul 1994, s. 507; MALKOÇ, İ.; *Uygulamada Türk Ceza Kanun Özel Hükümler*, c. 4, Adil Yayınevi, 1. bası, Ankara, s. 4753; MALKOÇ, İ./GÜLER, M.; *Açıklamalı İçtihatlı Türk Ceza Kanunu*, Turhan Kitabevi, Ankara 2001, s. 1257.

¹⁰ YAZICIOĞLU, R. Yılmaz; s. 236.

¹¹ ÖNDER, Ayhan; s. 50; MALKOÇ, İ.; s. 1257; aksi görüş için bkz.: MALKOÇ, İ./GÜLER, M.; c. 4, s. 4753.

¹² YAZICIOĞLU, R. Yılmaz; a.g.e., s. 237-238.

¹³ MALKOÇ, İ. GÜLER; a.g.e. s. 475.

¹⁴ YAZICIOĞLU, R. Yılmaz; a.g.e., s. 237.

oluşması için ayrıca zararın meydana gelmesi şartı aranmamaktadır.¹⁵ Madde gerekçesinde de bu durum açıkça belirtilmiştir: “1. ve 2. Fıkarda yer alan suçların teşekkülü için failin bir yarar elde etmesi veya başkası için fiilen bir zararın meydana gelmesi şartı yoktur.”¹⁶

Verileri ele geçirme veya öğrenme fiilinin tamamlanmasıyla suç tamamlandığı için neticesi hareketine bitişik suç (şekli suç) söz konusudur. Yani kişi, ele geçirme hareketini tamamladığı yani öğrenmeyi amaçladığı verilere ulaştığı an suç meydana gelir.¹⁷ Failin, verileri ele geçirme, öğrenme hareketini tamamladıktan sonra bunları kullanması, nakletmesi veya çoğaltması bakımından¹⁸ kanaatimizce failin kastı önem taşımaktadır. Kişi eğer bir veriyi ele geçirme kastıyla hareket etmiş ve daha sonra ele geçirdiği bu verileri başkasına zarar vermek kastıyla kullanmışsa, bu durumda “her netice bir suç teşkil eder”¹⁹ kuralı gereği, fail önce ele geçirme fiilinden, daha sonra kullanma, nakletme veya çoğaltma fiillerinden ortaya çıkan iki neticeden de sorumlu olacaktır. Diğer taraftan, kişi veriye ulaşmış ve bu veriyi kendi yararına kullanmışsa sağladığı yarardan dolayı ayrıca cezalandırılmayacaktır. Çünkü kanun yararlanma fiilini ayrıca suç saymamıştır.²⁰

b. Tipiklik Unsuru

Yaptığımız açıklamalar göz önüne alınırsa, kanunkoyucu bu hükümlerle bir bilişim sistemindeki verilerin hukuka aykırı olarak ele geçirilmesi veya öğrenilmesini suç olarak düzenlemiştir.

¹⁵ TAŞDEMİR, K./ÖZKEPİR, R.; s. 1111; MALKOÇ, İ. GÜLER, M.; s. 4752; MALKOÇ, İ.; s. 1257; YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 238.

¹⁶ İÇEL, K./YENİSEY, F.; *Karşılaştırmalı ve Uygulamalı Ceza Kanunları*, c. 4, Beta Basım, 4. bası, İstanbul 1994, s. 892.

¹⁷ MALKOÇ, İ. GÜLER, M.; s. 4752; DÖNMEZER, S./ERMAN, S.; *Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku*, c. 1, Beta Basım, 14. bası, İstanbul 1997, s. 384; YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 239.

¹⁸ YAZICIOĞLU, R. Y.; a.g.e., s. 238.

¹⁹ ÖZTÜRK, B./ERDEM, M. R./ÖZBEK, V. Ö.; *Uygulamalı Ceza Hukuku ve Emniyet Tedbirleri Hukuku*, Seçkin Yayınevi, Ankara 1998, s. 144.

²⁰ YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 239.

Dönmezer’e göre bu suça, batı hukukunda “yetkisiz, izinsiz olarak bilgisayar içeriğinden yararlanmak” denilmektedir.²¹ Ancak, TCK 525a Maddesinin 1. Fıkrasında düzenlenen bu suçun oluşumu için bir yararın elde edilmesi şartı getirilmediği ifade edilmektedir.²²

Önder’e göre ise sır aleyhine işlenen bir suç söz konusudur. Ancak, yazar sır kavramını değişik şekilde kabul etmektedir. Buna göre, bilişim sistemindeki sırrın veya bu veriyi ile olan ilginin sır olarak saklanması şartı yoktur. Verinin bilişim sistemi içerisinde bulunması, ilginin bu verinin biçimsel bakımdan gizli kalması konusundaki herhangi bir yararı yeterlidir.²³ Kanaatimizce, “bilişim sistemi içerisinde bulunmak”, “verinin biçimsel bakımdan gizli kalması” ifadelerinin geniş anlaşılması gereklidir. Suçun maddi konusu kapsamında açıkladığımız üzere bilişim sisteminin uzantısı olan bağımsız parçalardaki (disket, CD vs.) veriler de kanun tarafından korunmaktadır. Verinin biçimsel bakımdan gizli kalması ifadesi de, ele geçirilmesinde ilginin rızası bulunmadığı her türlü veriyi kapsamalıdır.

Öte yandan, Önder’in bu suç tipinin “konut dokunulmazlığının elektronik ihlali” şeklinde de adlandırıldığını ifade eden görüşe²⁴ katılmamaktayız. Çünkü, daha önceki açıklamalarımız göz önüne alınırsa, kanun sisteme veya sistem ağına giriş sağlama kastıyla hareket eden kişiyi cezalandırmamaktadır. “Bilişim cihazının delinmesi ve sisteme girilmesi” ile “verinin öğrenilmiş olması” bu yönüyle farklılık arz etmektedir. Veriyi öğrenmek kastıyla hareket eden kişi, sisteme giriş de sağlamış olur. Sisteme girme kastıyla hareket eden kişi, veriyi öğrenmiş, veriye ulaşmış kabul edilemez.

c. Korunan Hukuki Yarar

Öncelikle belirtmek gerekir ki, verilerin otomatik işleme tabi tutulduğu bir sistemde

²¹ DÖNMEZER, S.; s. 526.

²² SAVAŞ, V./MOLLAMAHMUTOĞLU, S.; *Türk Ceza Kanunu'nun Yorumu*, Seçkin Yayınevi, c. 4, 1. bası, Ankara 1995, s.5510.

²³ ÖNDER, A.; a.g.e., s. 507.

²⁴ ÖNDER, A.; a.g.e., s. 507.

yer alan unsurlar, insan emeğinin ürünleridir. Bunları üreten insanlara ait –bir mülkiyet– hak konusu oluşmaktadır. Türkiye'nin de onaylamış olduğu İnsan Hakları Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşme'ye Ek 1 Sayılı Protokol'ün 1. Maddesinde yer alan, “her gerçek ya da hukuksal kişi mülkiyetinden (mallarından) yararlanmaya yetkilidir...” hükmündeki mülkiyet (mallar) deyiminin, sözleşme organlarınca liberal yorum (constructive interpretation) kullanılarak, taşınabilir veya taşınmaz mallarla birlikte “intangible property” (soyut mülkiyet)²⁵ ve bunun dahilinde “rights in personam”ı (şahsi haklar) kapsadığı kabul edilmiştir.²⁶ Bu meydana, TCK 525a/1 hükmü öncelikle kişinin veri üzerindeki mülkiyet hakkını korumaktadır. Daha önce ifade ettiğimiz gibi fail sisteme giriş kastıyla hareket ettiği durumlarda cezalandırılmamaktadır. Bu nedenle, korunan ilk hukuki yararın verileri otomatik işleme tabi tutan sistemin güvenliği ve müdahale edilmezliği olduğu görüşüne²⁷ katılmamaktayız. TCK 525a/1 hükmüyle doğrudan doğruya veriler koruma altına alınmaktadır. Madde gerekçesinde ifade edildiği üzere failin cezalandırılması için ele geçirdiği verilerden yararlanma koşulu aranmamaktadır. O halde, TCK 525a/1 hükmüyle kanunkoyucu veriyi korumayı amaçlamaktadır.²⁸

d. Manevi Unsur

Kast

TCK 525a/1 hükmünde suç sayılan fiilde kastın niteliği, suçun hareket ve neticelerine yönelmiş genel kasttır.²⁹ Kişinin tipe uygun hareketi bilmesi ve istemesi yeterlidir.³⁰ Bu durumda, kişinin verileri otomatik işleme tabi tutan bir sistemdeki verileri ele geçirmek ya da öğrenmek kastı bulunması gereklidir.

²⁵ Common Law'da kullanılan bir terimdir. Soyut mülkiyet şeklinde anlamlandırılabilir.

²⁶ YÜCEL, M. T.; a.g.e., s. 507.

²⁷ DÖNMEZER, S.; s. a.g.e., 526.

²⁸ TAŞDEMİR, K./ÖZKEPİR, R.; a.g.e., s. 1112.

²⁹ DÖNMEZER, S.; a.g.e., s. 527.

³⁰ ÖZTÜRK, B./ERDEM, M. R. / ÖZBEK, V. Ö.; a.g.e., s. 254; DÖNMEZER, S./ERMAN, S.; *Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku*, c. 2, Beta Basım, 12. bası, İstanbul 1999, s. 231.

Suçun taksirle işlenebilmesi mümkün değildir. Çünkü kanunda, bu suçun taksirle işlenebileceğine dair herhangi bir hüküm yoktur. O halde, fail bir kişiye ait verilere ulaşmayı amaçlarken başka bir kişinin verilerine ulaşırsa, fiilinden sorumlu olmayacaktır. Aynı şekilde, kastı sisteme erişim sağlamak olan kişi, yanlışlıkla verilere de ulaşırsa ceza görmeyecektir. Çünkü sadece sisteme erişim sağlama kastıyla hareket etmek, daha önce belirttiğimiz gibi TCK 525a/1 hükmündeki suçun oluşmasına imkan vermez. Kişi ayrıca verilere yanlışlıkla ulaştığı için bu taksirli fiilden de sorumlu olmayacaktır.³¹

Hukuka Aykırılık

TCK 525a/1 Maddesinde suç sayılan ele geçirme eyleminin haksız bir şekilde gerçekleştirileceği de ifade edilmiştir. Bu durumda, fail sisteme girerek haksız şekilde verilere ulaşır, bunları öğrenir veya ele geçirirse suç oluşacaktır.³² Kanaatimizce, mevcut düzenlemeye göre hukuka aykırılığın hem sisteme giriş yönünden hem de verileri öğrenmek, ele geçirmek yönünden incelenmesine gerek yoktur. Çünkü, hukuka aykırı şekilde de olsa sisteme giriş yapmak, TCK 525a/1 hükmüne göre suç sayılmamaktadır. Ancak, hukuk dışı yollarla, yani sahibinin rızası dışında verilerin ele geçirilmesi durumunda suç oluşacaktır. Kaldı ki, kişinin hukuka uygun olarak giriş yaptığı bir sistemden de verileri hukuka aykırı biçimde ele geçirmesi imkânı mevcuttur.

Verilerin güvenlik sistemiyle korunuyor olması veya herhangi bir güvenlik sistemi bulunmaması, hukuka aykırılık unsurunun gerçekleşmesi veya gerçekleşmemesi şeklinde bir etki yapmayacaktır şöyle ki verilerin sahibi olan kişiye, sistemde bulunan bütün verileri normal güvenlik tedbirleri dışında ayrıca özel koruma altına alma yükümlülüğü getirilemez.³³

Müeyyide

TCK 525a/1 hükmünde düzenlenen suçun cezası bir yıldan üç yıla kadar hapis ve bir milyon liradan on beş milyon liraya kadar ağır

³¹ TAŞDEMİR, K./ÖZKEPİR, R.; s. 1112.

³² TAŞDEMİR, K./ÖZKEPİR, R.; s. 1111.

³³ MALKOÇ, İ./GÜLER, M.; s. 4752.

para cezasıdır.³⁴ Yargıtay kararlarına göre (6. CD. 26.12.1994, 12998/13210), “525a Maddesi yürürlük tarihi itibarıyla 3506 sayılı yasanın Ek 1. Maddesi kapsamında kaldığından, maddede öngörülen para cezasının Ek 2. Madde uyarınca artırılması” mümkün değildir.³⁵ Fer’i cezaları düzenleyen 525d Maddesine göre, 525a Maddesini ihlal eden kişi suç sayılan fiili meslek icrası sırasında veya icra dolayısıyla işlemişse, o meslek, sanat veya ticaretten ya da kamu hizmetinden altı aydan üç yıla kadar yasaklanma cezası da verilir.

3. 525a/2

a. Tipiklik Unsuru

TCK 525a/2 hükmü, verileri otomatik işleme tabi tutmuş bir sistemde yer alan verilerin başkasına zarar vermek kastıyla kullanılmasını, nakledilmesini veya çoğaltılmasını yaptırma tabi tutmuştur. Maddenin 1. Fıkрасında verilerin ele geçirilmesi veya öğrenilmesi, 2. Fıkрасında ise bunların başkası zararına kullanılması, nakledilmesi veya çoğaltılması suç olarak düzenlenmiştir.³⁶

b. Korunan Hukuki Yarar

Maddede, kullanmak, nakletmek veya çoğaltmak şeklinde ifade edilen üç icra hareketi de anlamlarına göre farklı hukukî yararları koruma altına almaktadır. Verilerin kullanılması veya nakledilmesi fiillerinin suç sayılması, bunlar üzerindeki mülkiyet hakkını koruma altına almaktadır. Aynı zamanda, özellikle “kullanma” fiili açısından verilerin güvenliği, dokunulmazlığı korunmaktadır. Kanımızca, “nakletme” fiilinin kanunda ifade edilmesiyle başlı başına korunan hukuki bir yarar söz konusu değildir. Çünkü bu fiil, kullanma fiili içerisinde de düşünülebilir. Ancak, kullanımı önemli ölçüde mümkün kılan bir icra hareketi olduğu için ve hızlı teknolojik

gelişmeler karşısında veri üzerinde başkalarına zarar vermek amacıyla çok farklı metotlar uygulanabileceği düşünüldüğünden, “nakletme” fiilinin de maddede ifade edilmiş olması muhtemeldir.

Çoğaltmak fiili ise Dönmezer’in görüşünün³⁷ aksine, veriler üzerindeki fikri mülkiyeti değil bunlar üzerindeki diğer hukuki menfaatleri korumaktadır. Kanunda açıklık bulunmamasıyla beraber fikri mülkiyetle ilgili olarak Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’ndaki düzenlemele-
rin saklı olması gereklidir.³⁸

c. Suçun Maddi Unsurları

Suçun Maddi Konusu

Suçun maddi konusunu TCK 525a/1’de olduğu gibi veriler oluşturmaktadır.³⁹ Bunların nitelikleriyle ilgili olarak daha önceden yapılan açıklamalar, bu bölüm için de geçerlidir.

TCK 525a/2 bakımından suçun maddi konusu irdelenmesi gereken bir özellik göstermemektedir.

Hareket

TCK 525a/2 Maddesinde üç farklı icra hareketinden bahsedilmektedir.

Kullanmak, bilişim sistemlerinin, verilerinin nitelik ve nicelik açısından kapsamı düşünüldüğünde genel bir ifadedir. Dönmezer’in görüşüne göre, yabancı kanunlarda konuyla ilgili olarak belirtilen “veri yerleştirme, değiştirme, silme, yok etme” ve “verilerin işlenmesi sürecini karıştırma” şeklindeki icra hareketlerinin yerine kanunumuzda bütün bu ibareleri kapsayacak şekilde, “kullanma” teriminin tercih edilmesi yerindedir.⁴⁰

Nakletmek, verilerin bilişim alanında (veya ağında) bir yerden diğer bir yere gönderilmesi veya bir sistemden başka bir sisteme aktarılmasıdır.⁴¹

³⁴ DÖNMEZER, S.; s. 527.

³⁵ TAŞDEMİR, K./ÖZKEPİR, R.; s. 1112; YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 243.

³⁶ YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 247.

³⁷ DÖNMEZER, S.; s. 527.

³⁸ ÖZEL, C.; s. 860.

³⁹ YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 248.

⁴⁰ DÖNMEZER, S.; s. 525.

⁴¹ DÖNMEZER, S.; s. 527.

Çoğaltmak, verilerin kopyalanması, örneklerinin çıkartılmasıdır.⁴²

İcra hareketlerinin sayısı bakımından, seçimlik hareketli bir suç söz konusudur. Fıkra da ifade edilen hareketlerden birinin yapılması sonucu netice gerçekleşecektir. Failin bir icra hareketini yapması suçun meydana gelmesi için yeterli olduğuna göre, hükümde belirtilen bütün icra hareketlerinin yapılmış olması da yine bir suçun oluşumuna neden olacaktır.⁴³

Netice

TCK 525a/2'de düzenlenen suç için belirtilen icra hareketlerinin, kendilerine özgü sona eriş anlarına göre, suçun tamamlanmış olduğu an belirlenecektir. Bu fıkra için de, neticesi harekete bitişik suç söz konusudur. Kullanma, nakletme veya çoğaltma hareketleri sona erdiği zaman netice de meydana gelmiş olacaktır.⁴⁴

Netice konusuyla ilgili olarak, TCK 525a/2 hükmünde suçların içtimalı bakımından doktrinde ifade edilen iki konuya değinmek istiyoruz:

Öncelikle, verilerin nakledilmesi veya çoğaltılması için bunların ele geçirilmesi gerektiği noktasından hareketle, TCK 525a/2 hükmünün ihlal edilmesi sonucu geçitli suçun oluşacağı ihtimalini değerlendiren görüşün,⁴⁵ bu değerlendirme çerçevesinde bazı eksikleri bulunduğu kanaatindeyiz. Şöyle ki, TCK 525a/2 hükmünün ihlali için TCK 525a/1 hükmünün de ihlal edilmesi gerektiği tartışmalıdır. Ancak, bu durumda, geçitli bir suç oluşabilmesi için:

- Failin aynı olması,
- Mağdurun aynı olması,
- Failin hareketinin hafiften ağıra giden bir süreç izlemesi,
- Bu hareketin daima aynı hukuki yararı zedelemesi,

- Failin kastının hafiften ağıra giden neticele-re yönelik olması,
- Failin hareketi ile neticeler arasında tek bir nedensellik bağının bulunması gerekir.⁴⁶

Özellikle, failin ve mağdurun aynı olması şartlarının irdelenmesi gereklidir. Çünkü, kanundaki ifadeden çıkarılan sonuç, verileri ele geçiren kişi ile bunları kullanan kişinin aynı şahıs olabileceği gibi farklı kişiler de olabilecekleridir. Ayrıca, verilerin ele geçirilmesi fiilinin mağduru ile bunların kullanılması, nakledilmesi veya çoğaltılması fiillerinin mağduru da farklı olabilir. Bu bağlamda, hareketin her zaman aynı hukuki yararı zedelemesi şartı da gerçekleşmemektedir. Karma bir suçun varlığından da bahsedilemez. Çünkü karma suçta kanuni tarifte yer alan fiil zorunlu olarak daha hafif bir suçu da içerisine alır.⁴⁷ Ancak, TCK 525a/1'deki suç, TCK 525a/2'deki suçtan hafif değildir. Kanunda verileri kullanan, nakleden veya çoğaltan kişinin ayrıca ele geçirmeden dolayı sorumlu tutulup tutulmayacağı konusunda açıklık yoktur. Başkasının zararına kullanılan veri fail tarafından ele geçirilmiş olabileceği gibi başkası tarafından da ele geçirilmiş olabilir. Bazı yazarlara göre, TCK 525a Maddesinde veriyi ele geçiren kişi ile bunları kullanan kişi farklıdır. Fakat, Yargıtay 6. Ceza Dairesinin 26.12.1994 tarihli kararında ise olayda bilgisayar programını ele geçiren ve çoğaltıp satan kişi aynı olduğu halde TCK 525a/1'deki suçun oluşup oluşmadığı tartışılmamış ve faile sadece TCK 525a/2'deki suçtan ötürü ceza verilmiştir.⁴⁸

Kanaatimizce, TCK 525a Maddesinde düzenlenen suçların oluşumu bakımından kişinin kastı ve saiki önem taşımaktadır. Eğer kişi, başkasına zarar verme saiki taşımaksızın, örneğin haksız bir menfaat sağlamak üzere, bir veriyi ele geçirmiş, ancak daha sonra bu verileri başkası zararına kullanmışsa, her iki neticeden de sorumlu tutulacaktır. Kişi, başkası zararına kullanmak, nakletmek veya çoğaltmak kastıyla veriyi ele geçirmişse (bu durumda, verinin ele geçirilmeden kullanılma-

⁴² YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 249.

⁴³ ÖZTÜRK, B./ERDEM, M. R./ÖZBEK, V. Ö.; s. 142; DÖNMEZER, S./ERMAN, S.; c. 1, s. 374; DÖNMEZER, S.; s. 527.

⁴⁴ YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 251.

⁴⁵ YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 239, 250.

⁴⁶ ÖZTÜRK, B./ERDEM, M. R./ÖZBEK, V. Ö.; s. 154; DÖNMEZER, S./ERMAN, S.; c. 1, s. 404.

⁴⁷ ÖZTÜRK, B./ERDEM, M. R./ÖZBEK, V. Ö.; s. 153.

⁴⁸ MALKOÇ, İ.; s. 1257; MALKOÇ, İ./GÜLER, M.; s. 4754, 4755.

si mümkün olmayacağından), TCK 525a/2 hükmündeki suçtan sorumlu olacaktır. Bu durumda doğrudan başkasına zarar verme saikiyle hareket eden kişi adil olmayan bir şekilde hukuk tarafından korunmuş olmaktadır. En azından, kanunkoyucunun bu sonucu engellemek üzere TCK 525a/2'deki suçun müeyyidesini ağırlaştırması gerekirdi.

Suçları içtimayla ilgili olarak bahsetmek istediğimiz ikinci husus ise, özellikle bilgisayar programlarının kullanılması ve çoğaltılması açısından TCK 525a/2 hükmüyle, konuyla ilgili Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu (FSEK) hükümlerinden hangisinin uygulama alanı bulacağı konusudur.

5846 sayılı FSEK'de değişiklik yapan 4110 sayılı Kanunla beraber bilgisayar programları "fikri eser" kategorisine alınmıştır. FSEK Madde 72 bunların genel kastla, haksız olarak kullanılmasını, çoğaltılmasını mali haklara tecavüz olarak ifade etmekte ve yaptırım altına almaktadır.

Taşdemir ve Özkepir'e göre, bilgisayar programını haksız olarak çoğaltan kimse aynı anda TCK Madde 525a ve FSEK Madde 72'ye aykırı davrandığı için fikri içtima hükümlerine göre daha ağır cezayı içeren TCK 525a hükmüne göre cezalandırılmalıdır.⁴⁹

MALKOÇ ise, Taşdemir ve Özkepir'in bu görüşüne atıf yaptıktan sonra, başka bir görüşü -benimsemediğini ifade etmekle beraberileri sürmektedir. Buna göre tasarinin 346. Maddesinde getirilen sistem yani başkasının zararına, kendisinin veya başkasının yararına haksız amaçla yarar elde etmek için bilişim sistemlerine girilmesini cezalandırılan düzenleme, kanunda açık bir hüküm var olmasa da uygulanması gereken genel bir ilkedir. Ancak, TCK 525a/2'de zarar ve yararlar ayrıca ve açıkça gösterildiği için bunların başka suçların unsurlarını oluşturması kabul edilemez.⁵⁰

Yazıcıoğlu da bu durumda kanunlar ihtilafı kurallarının uygulanacağını savunmaktadır. Buna göre, iki hükümden hangisi özelse o hüküm olaya uygulanacaktır. Ancak, hem TCK hem de FSEK özel kanun oldukları için, daha

sonra yürürlüğe giren FSEK'in ilgili hükümleri olaya uygulanacaktır.⁵¹

Öğretide yer alan bu farklı görüşlerin yanında, kanunda açıklık bulunmaması da konu hakkında isabetli bir sonuca varmayı zorlaştırmaktadır. Fakat özellikle ifade etmek gerekir ki olayda kanunların ihtilafı kuralları uygulanamaz, çünkü bu kuralların uygulanabilmesi için ihtilaf halindeki hükümlerle ilgili olarak ortada tek bir tipe uygunluğun bulunması, suç sayılan eyleme ait bütün unsurların her iki hüküm bakımından aynı olması gerekir halbu ki TCK 525a/2 ile FSEK'in ilgili maddelerinin korudukları hukuki yararlar yani hukuki konular farklılık göstermektedir.⁵² TCK 525a/2 fikri hakları değil, sistem içindeki verileri ve dolaşısıyla veri sahiplerinin hukuki menfaatlerini korumaya yöneliktir.⁵³

2000 tasarısının 345. Maddesinin gerekçesinde ise bu sorunun çözümü için "Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nda yer alan ve sistem içindeki programlara ilişkin hükümler saklıdır" denilmek suretiyle tasarıda yer alan düzenlemenin, fikri hakların ihlalinde uygulanamayacağı açıkça belirtilmiştir.⁵⁴ Kanaatimizce, hali hazırda kanunlarda yer alan düzenlemeler göz önüne alındığında en uygun çözüm Taşdemir ve Özkepir'in ifade ettiği gibi olaya fikri içtima kurallarının uygulanması olacaktır. Böylece fail, bir bilgisayar programını başkası zararına hukuka aykırı olarak çoğalttığında 525a/2 ve FSEK'in ilgili hükümlerinden hangisi daha ağır cezayı içeriyorsa o hüküm uyarınca cezalandırılacaktır. Ancak yukarıda belirttiğimiz gibi tasarı gerekçesinde yer alan "Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nda yer alan ve sistem içindeki programlara ilişkin hükümler saklıdır" ibaresinin kanun koyucu tarafından TCK525 vd. için de belirtilmesi yerinde olurdu.

d. Suçun Manevi Unsuru

TCK 525a/2 hükmünde öngörülen kast özel kasttır. Fail, başkasına zarar verme sai-

⁴⁹ TAŞDEMİR, K./ÖZKEPİR, R.; s. 1112.

⁵⁰ MALKOÇ, İ.; s. 1258; MALKOÇ, İ./GÜLER, M.; s. 4755, 4756.

⁵¹ YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 254.

⁵² DÖNMEZER, S./ERMAN, S.; c. 2, s. 384.

⁵³ ÖZEL, C.; s. 860.

⁵⁴ ÖZEL, Cevat; a.g.m. s. 860.

kiyle hareket etmelidir.⁵⁵ Yani, kullanma nakletme veya çoğaltma fillerini işleyecek olan fail, tipe uygun ve hukuka aykırı olan bu filleri bilerek ve isteyerek işleyecek ancak bunun yanında ayrıca başkasına zarar verme saikiyle hareket edecektir.⁵⁶

Başkasına zarar verme saikinde yer alan "zarar"ın, suç olan eylemle nedensellik bağı içinde meydana gelebilecek her türlü maddi veya manevi zararı kapsadığını söylemekte sakınca yoktur. Çünkü gerek hukuki, gerek maddi konuları bakımından, bilişim suçları, ceza kanunumuzda diğer suç türlerinden farklı yönlere sahiptir.⁵⁷

Suçun oluşumunda özellikle başkasına zarar verme saikinin aranmasının sebebi, zarar verme saikiyle kullanmanın dışında kalan kullanmaların, özel hukuk açısından haksız eylem oluşturacağı kabul edilmesidir. Haksız eylem oluşturan kullanımların ise sistem sahibinin herhangi bir değer, varlık ya da yargısını zarara uğratmayacağını söyleyebilmenin gücü olduğu ifade edilmektedir.⁵⁸ Şüphesiz, failin bir program veya veriyi hukuka aykırı olarak kullanması, bir zarara sebep olacaktır. Fakat, kanaatimizce önemli olan nokta, failde başkasına zarar verme saikinin var olup olmadığıdır. Örneğin, kendisine yarar sağlamak kastıyla bir programı çoğaltan kişi, bu programın mülkiyetine sahip olan kişinin mülkiyet hakkına da zarar vermiş olacaktır. Ancak önemli olan nokta kişinin kendisine yarar sağlamak kastıyla hareketleri icra ettiği sırada başkasına zarar verme saikini de içinde barındırıp barındırmadığıdır. Kişi eğer bu saikle de hareket ediyorsa TCK 525a/2 hükmüne göre cezalandırılacaktır. Aksi halde konunun niteliğine göre özel hukuk hükümleri uygulama alanı bulacaktır.

Bu konu dışında ayrıca TCK 525a/1 de olduğu gibi TCK 525a/2'deki suçun da taksirle işlenmesi mümkün değildir.⁵⁹

⁵⁵ DÖNMEZER, S.; s. 527; YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 251; MALKOÇ, İ.; s. 1259; MALKOÇ, İ./GÜLER, M.; s. 4754; TAŞDEMİR, K./ÖZKEPİR, R.; s. 1113.

⁵⁶ DÖNMEZER, S./ERMAN, S.; c. 2, s. 231; YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 251.

⁵⁷ MALKOÇ, İ.; s. 1258; MALKOÇ, İ./GÜLER, M.; s. 4753.

⁵⁸ MALKOÇ, İ.; s. 1258; MALKOÇ, İ./GÜLER, M.; s. 4754.

⁵⁹ MALKOÇ, İ.; s. 1258; MALKOÇ, İ./GÜLER, M.; s. 4756.

e. Müeyyide

TCK 525a/2'de düzenlenen suçun müeyyideleri bir yıldan üç yıla kadar hapis ve bir milyon liradan on beş milyon liraya kadar para cezasıdır. Görüldüğü gibi TCK 525a/1 ve TCK 525a/2 hükümleri gerek müeyyide, gerek fer'i cezalar bakımından aynı düzenlemeleri içermektedirler.⁶⁰ (TCK 525a/1 hükmünün incelendiği bölümde müeyyide konusu altında yapılan açıklamalar burada da geçerlidir.)

Ancak, her iki fıkrada yer alan suçların aynı yaptırıma tabi tutulması suç politikası bakımından çelişkilidir. Çünkü bu şekilde, verileri ele geçirmiş olan fail, bunları başkası zararına kullanmak, nakletmek veya çoğaltmak hususunda cesaretlendirilmektedir.⁶¹

TCK 525b Maddesi

TCK 525b (Sistemi, Verileri Tahrip Etme)

Başkasına zarar vermek veya kendisine veya başkasına yarar sağlamak amacıyla, bilgileri otomatik işleme tabi tutmuş bir sistemi veya verileri veya diğer herhangi bir unsuru kısmen veya tamamen tahrip eden veya değiştiren veya silen veya sistemin işlemesine engel olan veya yanlış biçimde işlemesini sağlayan kimseye iki yıldan altı aya kadar hapis ve beş milyon liradan elli milyon liraya kadar ağır para cezası verilir.

Bilgileri otomatik işleme tabi tutmuş bir sistemi kullanarak kendisi veya başkası lehine hukuka aykırı yarar sağlayan kimseye bir yıldan beş yıla kadar hapis ve iki milyon liradan yirmi milyon liraya kadar ağır para cezası verilir.

TCK 525b Maddesinin 1. ve 2. Fıkralarında iki ayrı suç düzenlenmiştir. İlk fıkrada, sistem, veri veya diğer unsurlara yönelik tecavüzlerin önleyici bir hüküm, 2. Fıkroda ise sistem aracılığıyla haksız menfaat sağlamayı engelleyici bir hüküm yer almaktadır.⁶²

⁶⁰ DÖNMEZER, S.; s. 528; TAŞDEMİR, K./ÖZKEPİR, R.; s. 1112; YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 254.

⁶¹ MALKOÇ, İ.; s. 1258; MALKOÇ, İ./GÜLER, M.; s. 4756; TAŞDEMİR, K./ÖZKEPİR, R.; s. 1113.

⁶² YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 255, 256.

1. Fail ve Mağdur

TCK 525b Maddesinde düzenlenen suçların fail ve mağduru bakımından herhangi bir sıfat veya nitelik şartı bulunmamaktadır.⁶³

Fail, 1. Fıkradaki suç açısından başkasına zarar vermek veya kendisine veya başkasına yarar sağlamak maksadıyla sistemi, verileri veya diğer unsurları tahrip eden, değiştiren, silen, sistemin işlemesine engel olan, yanlış biçimde işlemesini sağlayan kişidir. 2. Fıkradaki suçun faili ise sistemi kullanarak kendisi veya başkası yararına menfaat sağlayan kişidir. Ayrıca şartları varsa fail TCK 525a hükmündeki fer'i ceza da verilecektir.

Mağdur ise 1. Fıkradaki suç için sistemin, verilerin veya diğer unsurların sahibi, fıkradaki suç için ise sistemi kullanarak hukuka aykırı yarar sağlayan kişinin fiillerinden zarar gören kişidir.

2. 525b/1

a. Tipiklik Unsuru

TCK 525b/1 hükmü, bilişim sisteminin, verilerin veya diğer unsurların tahribinden bahsettiği için, öğretide bu suça "sistem ve unsurlarına yönelik nâsı ızzar suçu" denilmektedir.⁶⁴ Ancak, sistemin verilerin veya diğer unsurların tahribi dışında fıkra da ayrıca bunların değiştirilmesi, silinmesi, sistemin işlemesine engel olunması veya yanlış biçimde işlemesinin sağlanması gibi fiillerden bahsedildiğine göre nâsı ızzar suçunun özel bir biçiminden söz etmek mümkündür.⁶⁵ Çünkü mal aleyhine cürümler bölümünde düzenlenen nâsı ızzar suçunun konusunu taşınır ve taşınmaz malların yıkılması, yok edilmesi, bozulması veya bunlara zarar verilmesi oluşturur.⁶⁶ Madde gerekçesinde de sistemlere yöneltilen ızzar fiillerinin müeyyideye bağlandığı ifade edilmektedir.⁶⁷

⁶³ YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 256.

⁶⁴ DÖNMEZER, S.; s. 528; YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 258.

⁶⁵ YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 258.

⁶⁶ DÖNMEZER, S.; s. 470.

⁶⁷ SAVAŞ, V./MOLLAMAHMUTOĞLU, S.; c. 4, s. 5511.

b. Korunan Hukuki Yarar

TCK 525b/1 hükmüyle koruma altına alınan ilk hukuki yarar, sistemin, verinin veya diğer unsurların mülkiyetidir. Sistemin dokunulmazlığı ve müdahale edilmezliği, fonksiyonlarının eksiksiz olarak çalışmasının güvenlik altında olması da diğer korunan hukuki yararlardır.⁶⁸

Fakat Önder'e göre, suçun koruduğu hukuki yarar tartışmalıdır, çünkü bazı yazarlar bu hükümle sistemdeki mevcut verilerle ilgili olan kişilerin yararlarının korunduğu kanısındadırlar, bazı yazarlar ise, sistemde mevcut verilerin ülke ekonomisinde ve idarede gerçekleştirdiği fonksiyon gereği ekonomik yaşamın koruma altına alındığı düşüncesindedirler.⁶⁹

Dönmezer'in de ifade ettiği gibi, günümüzde birçok işletme ve devlet organları bilişim sistemlerini kullanarak çalıştıkları için, TCK 525b/1 anlamında ızzar hareketlerinin ekonomik ve siyasi hayatta büyük zararlara neden olması mümkündür.⁷⁰ Bunun yanında bilişim sistemlerinin hayatın her alanında artık önemli bir yere sahip olduğu tartışmasız bir konu olduğuna göre korunan hukuki yarar da bu ölçüde genişleyecektir.

c. Suçun Maddi Unsuru

Suçun Maddi Konusu

TCK 525b/1'de suçun maddi konusunu, verileri otomatik işleme tabi tutmuş sistem, veriler veya diğer unsurlar oluşturur.⁷¹

Burada belirtmekte yarar gördüğümüz husus TCK 525b/1 Fıkrasında düzenlenen suçun sistemden bağımsız olan veri içeren elemanlarına özellikle disket, CD gibi parçalarına karşı işlenebilecek olmasıdır. Çünkü daha önce de ifade ettiğimiz gibi kanımızca bu bağımsız elemanlar da sistemin bir uzantısıdır.

⁶⁸ DÖNMEZER, S.; s. 528; YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 260.

⁶⁹ ÖNDER, A.; s. 508.

⁷⁰ DÖNMEZER, S.; s. 528.

⁷¹ DÖNMEZER, S.; s. 528; YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 260.

Hükümle ifade edilen “diğer unsurlar” ise sistem veya veriler dışında suçun maddi konusunu oluşturabilecek diğer parçalardır. Sisteme bağlı olmadığı zaman fonksiyon göstermeyen, sadece sisteme bağlı olarak çalışan cihazlar da (yazıcı, modem, vs.) diğer unsurlar dahilindedir. Ancak, failin TCK 525b/1 uyarınca bu parçaların tahribinden sorumlu tutulabilmesi için, parçaların sistemle bağlantılı olarak fonksiyon gördüğü sırada tahrip edilmiş olması gereklidir. Aksi halde bu parçaların bağımsız haldeyken tahrip edilmesi sonucu, mal aleyhine cürüm işlenmiş olacaktır. Çünkü bu parçalar sisteme bağlı olmadıkları durumda verilerin otomatik işleme tabi tutulmasında işlev göstermemektedirler.

Hareket

Hükümde maddi konulara yönelik beş icra hareketi söz konusudur.

Sistemi, veri veya diğer unsurları kısmen veya tamamen,

- Tahrip etmek,
- Silmek,
- Değiştirmek.
- Sistemin,
- İşlemesine engel olmak.
- Yanlış biçimde işlemesini sağlamak.⁷²

Gerekçede de belirtildiği üzere, hareketlerin sayısı bakımından seçimlik hareketli suç söz konusudur. Tek kast dahilinde, ifade edilen hareketlerden birinin, birkaçının veya tamamının yapılması sonucu tek suç işlenmiş olur.⁷³

Şimdi sırayla icra hareketlerini inceleyelim;

Tahrip etmek: Sistemin tümünün veya bir bölümünün zarar görmesinin sağlanması amacıyla yapılan icra hareketleridir. Tahrip etmek fiili gerek sistem ve donanım gibi fiziksel bölümlere, gerek bilişim ortamına yönelik gerçekleştirilebilir.

Genelde, fiziksel olarak sisteme zarar verilmesi sonucu bilişim ortamına da zarar ve-

rilmiş olacağından, bu hareket sisteme karşı işlenen yıkma, kırma, bozma vb. şekillerde anlaşılmaktadır.⁷⁴

Değiştirme: Sistemde yer alan bilgilerin sistem dahilinde bulunması gereken yer dışında başka bir yere aktarılması olarak ifade edilmektedir.⁷⁵ Ancak bunun dışında değiştirme hareketi verilerin başka bir biçime sokulması şeklinde de meydana gelebilir.⁷⁶ Yazıcıoğlu'na göre bu hareket veri ve unsurlara karşı işlenebilir.⁷⁷ Fakat, değiştirme hareketi - donanım da dahil olmak üzere- sisteme karşı da işlenebilecek bir suçtur. Örneğin bilişim ağında, ağa bağlı bilgisayarlardan birinin bağlantısı değiştirilebileceği gibi bir cep telefonunun fonksiyon biçiminin de tamamen veya kısmen değiştirilmesi mümkündür.

Silmek: Bu icra hareketi veri veya programlara karşı işlenebilir. Bilişim ortamındaki verilerin veya programların üzerine başka veri veya programlar yerleştirilmesi suretiyle bunların kullanılmaz hale getirilmesidir. Verilerin veya programların bilişim ortamında normal olarak kullanımını sağlayan komutların veya bağların kaldırılması, verilerin veya programların işlerliğinin ortadan kaldırılması, şeklindeki icra hareketleri silme kapsamı içinde yer almaktadır.⁷⁸ Birinci şekildeki icra hareketi, fiziki / maddi anlamda silmek, ikinci şekildeki ise mecazi anlamda silmektir.⁷⁹ Mecazi anlamda silinen veri veya programlara basit veya teknik metotlarla tekrar işlerlik kazandırılması mümkün olabilmektedir. O halde “silmek” icra hareketinin, bilişim ortamında gerçekleştirilebileceği çok farklı şekillerin olaylar incelenirken göz önüne alınması gerekecektir.⁸⁰

Sistemin işlemesine engel olmak: Bu icra hareketi hem bilişim ortamına karşı hem de sistemi oluşturan maddi bölümlere karşı işlenebilir. Sistemde yer alan verilere ekleme

⁷⁴ MALKOÇ, İ.; s. 1261; MALKOÇ, İ./GÜLER, M.; s. 4761.

⁷⁵ MALKOÇ, İ.; s. 1261; MALKOÇ, İ./GÜLER, M.; s. 4762.

⁷⁶ ÖNDER, A.; s. 509.

⁷⁷ YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 262.

⁷⁸ MALKOÇ, İ.; s. 1261; MALKOÇ, İ./GÜLER, M.; s. 4762.

⁷⁹ YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 262.

⁸⁰ YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 263; ÖNDER, A.; s. 509.

⁷² DÖNMEZER, S.; s. 528.

⁷³ İçel, K./Yenisey, F.; s. 892.

veya çıkartma yapmak suretiyle sistemin işlev görmesini önlemek, bilişim ağına kullanıcıların veya belli kullanıcıların erişimini engelleyecek faaliyetlerde bulunmak, sistemin maddi bölümlerine müdahalelerde bulunmak muhtemel icra hareketleridir.⁸¹

Sistemin yanlış biçimde işlemlerini sağlamak: Sistem fonksiyonlarına müdahale edilerek suretiyle, sistemin beklenen veya normal işlevlerini yerine getirmesini engellemek şeklindeki icra hareketleridir.⁸²

Bazı yazarlara göre bu icra hareketi, daha önce sayılan icra hareketlerinden birinin yerine getirilmesi suretiyle de işlenebilecektir. Bu nedenle ayrı bir icra hareketi sayılmayacaktır.⁸³

Netice

TCK 525b/1'de düzenlenen suç, saydığımız icra hareketleri tamamlandığında oluşacaktır. Neticesi harekete bitişik bir suç söz konusudur. Bu nedenle, ayrıca suçun oluşumu için fiilden dolayı bir zarar meydana gelip gelmediği araştırılmayacaktır.⁸⁴

d. Suçun Manevi Unsuru

TCK 525b/1 hükmünde ifade edilen suçun oluşumu için failin "başkasına zarar vermek veya kendisine veya başkasına yarar sağlamak" şeklinde özel kastı aranmaktadır.⁸⁵

Daha önce TCK 525a/2 hükmünün ilgili bölümünde ifade edildiği gibi buradaki suçtan sağlanan yarar ve suçun neden olduğu zarar hem maddi hem de manevi nitelikte olabilir.⁸⁶ Öğretide, ağırlıklı olarak üzerinde durulan konu kanunkoyucunun bu suçta özel kast aramasının hangi amaca yönelik olduğudur.

⁸¹ YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 263; ÖNDER, A.; s. 509; MALKOÇ, İ.; s. 1261; MALKOÇ, İ./GÜLER, M.; s. 4762; TAŞDEMİR, K./ÖZKEPİR, R.; s. 1115.

⁸² YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 263.

⁸³ ÖNDER, A.; s. 509; MALKOÇ, İ.; s. 1262; MALKOÇ, İ./GÜLER, M.; s. 4753.

⁸⁴ YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 264; TAŞDEMİR, K./ÖZKEPİR, R.; s. 1115.

⁸⁵ YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 265; TAŞDEMİR, K./ÖZKEPİR, R.; s. 1115; MALKOÇ, İ./GÜLER, M.; s. 4769; MALKOÇ, İ.; s. 1262; DÖNMEZER, S.; s. 529.

⁸⁶ YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 265.

Önder'e göre, Fıkra sistem sahibinin, sistemden herhangi bir kişinin müdahalesi olmadan yararlanabilmesi imkanının ortadan kaldırılması için özel kastın varlığına gerek yoktur. Yazar, failin özel kastı olmaksızın verileri tahrip etme durumunda suçun oluşup oluşmayacağı sorusunu yöneltmektedir.⁸⁷

Güler ve MALKOÇ, Önder'in bu ifadelerine gönderme yapmakla yetinmektedir.⁸⁸

Yazıcıoğlu'na göre özel kastın vurgulanmasının nedeni kanunkoyucunun bu suçun taksirle işlenemeyeceğini ifade etmek istemesidir. Diğer bir deyişle eğer fail, icra hareketlerini özel kastın etkisiyle yapmamışsa TCK 525b/1 hükmündeki suç oluşmayacaktır.⁸⁹ Kanımızca, kanunda suçun taksirli şekilde de işlenebileceğine dair bir hüküm olmaması suçun taksirli halinin var olmadığının açık ifadesidir. Bu nedenle özel kastın varlık nedeniyle ilgili olarak yazarın görüşüne katılmaktayız.

Konuyla ilgili olarak Taşdemir ve Özkepir ise şöyle bir ayırım yapmak yoluna gitmektedirler. Eğer fail sistemin sahibine zarar vermek kastıyla bilgisayarı kırıp kullanılmaz hale getirmişse TCK 516'dan sorumlu olacaktır. Fakat fail sistemdeki verileri veya diğer unsur kısmen veya tamamen tahrip etmek amacıyla bilgisayarı kırmışsa TCK 525b/1 Maddesinden sorumlu olacaktır.⁹⁰ Kanaatimizce sistemin sahibine zarar verme kastıyla bilgisayarın fiziksel olarak tahrip edilmesi de TCK 525b/1 hükmü dahilinde değerlendirilmelidir. Çünkü fail kanuni tarife uygun olarak başkasına zarar vermek amacıyla sistemi tahrip etmiştir. Sistemdeki verileri veya diğer unsur kısmen veya tamamen tahrip etmek amacıyla bilgisayarı kırmak ise eğer hükümde belirtilen özel kastı da içeriyorsa TCK 525b/1 dahilinde değerlendirilmelidir.

Sonuç olarak, kanunilik ilkesi gereği özel kastın varlığının suçun oluşumunda aranması gerektiği düşüncesindeyiz. Maddede ve gerekçede açıklık bulunmamakla beraber, suçun

⁸⁷ ÖNDER, A.; s. 508.

⁸⁸ MALKOÇ, İ./GÜLER, M.; s. 4763; MALKOÇ, İ.; s. 1262.

⁸⁹ YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 265.

⁹⁰ TAŞDEMİR, K./ÖZKEPİR, R.; s. 1115.

oluşumunda faildeki özel kastın aranması sebebi belki, failin sistemin maddi birimlerine karşı nâsı ızrar suçu işlemek kastıyla hareket edeceği durumların TCK 525b/1 kapsamı dışında tutulmak istenmesi olabilir. Fakat halihazırdaki hükümle bilişim ortamında genel kastla verileri veya diğer unsurları değiştiren veya silen failin fiili cezasız kalmaktadır.

e. Müeyyide

TCK 525b/1 Maddesinde düzenlenen suçun işlenmesi halinde fail iki yıldan altı yıla kadar hapis ve beş milyon liradan elli milyon liraya kadar para cezası şeklindeki yaptırıma tabi tutulacaktır. TCK 525d Maddesinde yer alan fer'i cezalar, şartları bulunduğu takdirde maddeye uygulanacaktır.⁹¹ Ayrıca TCK 525a hükmünde olduğu gibi para cezalarının Ek 2. Maddeye göre arttırılmaları mümkün değildir.

3. 525b/2

Hüküm, verileri otomatik işleme tabi tutan bir sistemin fail tarafından kullanılması yoluyla, failin kendisi veya başkası lehine hukuka aykırı yarar sağlamasını yaptırıma tabi tutmaktadır.

a. Tipiklik Unsuru

Madde gerekçesine göre, sistemi kullanarak failin kendisi veya başkası lehine hukuka aykırı yarar sağlaması yani sistem marifetiyle dolandırıcılık suç olarak düzenlenmektedir.⁹²

Önder ise suç tipleri bakımından herhangi bir ayırım yapılmaksızın, sistemin kullanılması yoluyla malvarlığına karşı işlenecek bütün suçların bu kapsamda değerlendirileceğini ifade etmektedir.⁹³

Dönmezer, konuya daha farklı bir yorum getirmiş ve bu maddenin sistem aracılığıyla işlenen hırsızlık, dolandırıcılık ve inancı kötüye

kullanma suçlarını yaptırıma tabi tuttuğunu ifade etmiştir.⁹⁴

Güler ve MALKOÇ ise bu maddenin düzenlediği suç tipini belirlemek için kesin bir ifade kullanmamakta, maddi çıkar sağlamayı amaçlayan suçların düzenlendiği hükümlerle, bunların sistem aracılığıyla işlenmesi halini düzenleyen TCK 525b/2 hükmü arasında fikri içtima kurallarını uygulamaktadır.⁹⁵ Bu görüşü daha sonra tekrar değerlendireceğiz.

Öğretide ayrıca, bu suçun düzenlenmesi sırasında Fransız ve Alman Kanunları'nda düzenlenen hükümlerden esinlendiği de ifade edilmektedir. Fransız Projesi'nin 307/4 hükmü "Otomatik bilgi toplayan bir sistemi tahrip eden, kısmen veya tamamen bozan veya sisteme hile karıştıran" kişiyi cezalandırmaktadır.⁹⁶ Önder'e göre kanunumuz bu hükümde yer alan "hile" terimini kullanmadan genel bir düzenlemeye gitmiş ve malvarlığı aleyhinde işlenebilecek suçlarda sistemin kullanılmasıyla yarar sağlamayı suç haline getirmiştir.⁹⁷ Fakat bu konuyla ilgili olarak üzerinde durulması gereken husus, Fransız projesinin belirtilen hükmünde düzenlenen bilgisayar dolandırıcılığının, bilgisayar marifetiyle dolandırıcılıktan farklı olduğudur. Bilgisayar dolandırıcılığı teknik hilelerin kullanılması örneğin sisteme yanlış veri girilmesi yoluyla, sistemin istenen doğrultuda çalıştırılmasını sağlamaktadır, bu suçu işlemekle failin amacı, sistemin kendi istediği doğrultuda çalışmasını sağlamaktır ve suçun konusunu sistem oluşturmaktadır. Bu nedenle bilgisayar dolandırıcılığı TCK 525b/1 Fıkrası dahilinde bir suçtur. Bilgisayar marifetiyle dolandırıcılık ise sistemin kullanılmasıyla hukuka aykırı yarar sağlanmasıdır. Failin buradaki amacı, özel olarak sistemi istediği doğrultuda çalıştırmak değil, sistem aracılığıyla, bir kişiyi hataya düşürerek, hukuka aykırı yarar sağlamaktır ve suçun konusunu sistem oluşturmaz; sistem hukuka aykırı yararın sağlanması için araçtır.⁹⁸ Bu

⁹⁴ DÖNMEZER, S.; s. 524.

⁹⁵ MALKOÇ, İ./GÜLER, M.; s. 4766, 4767.

⁹⁶ EREM, F.; Türk Ceza Kanunu Şerhi, Özel Hükümler, Seçkin Kitabevi, Ankara 1993, s. 2558; ÖNDER, A.; s. 509.

⁹⁷ ÖNDER, A.; s. 510.

⁹⁸ MALKOÇ, İ./GÜLER, M.; s. 4766, 4767.

⁹¹ DÖNMEZER, S.; s. 529; YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 266, 267.

⁹² SAVAŞ, V./MOLLAMAHMUTOĞLU, S.; c. 4, s. 5511.

⁹³ ÖNDER, A.; s. 509.

nedenle bilgisayar marifetiyle dolandırıcılık TCK 525b/2 Fıkrası dahilindedir ve bilgisayar dolandırıcılığının daha geniş bir düzenlemesi değildir.

Öğretide konunun henüz açıklığa kavuşmadığı görülmektedir. Kanuni tarif açısından şöyle bir sorun da söz konusudur. Eğer TCK 525b/2 Fıkrasındaki düzenlemenin, Ceza Kanunu'nda yer alan malvarlığına ilişkin bütün suçların, sistemin kullanılması marifetiyle işlenmesini cezalandırdığı kabul edilirse, bu durum Ceza Kanunu'nun açıklık ilkesine ters düşecektir çünkü malvarlığına karşı işlenen suçların her biri farklı unsurlara sahiptir. Bunun yanında uygulamada TCK 525b/2 Maddesi ve sistemin kullanılmasıyla ihlal edilmiş kanun maddeleri arasında suçların içtimai bakımından çözümlenmesi gerekecek pek çok sorun ortaya çıkacaktır.

Yukarıdaki açıklamalarımızda ifade ettiğimiz gibi TCK 525b/2'de sistemin suçun işlenmesinde vasıta olduğu düşünülür ve TCK 525b/1 ve TCK 525b/2 arasında yaptığımız ayırım göz önüne alınırsa; Klasik Ceza Hukuku anlamında dolandırıcılığın, sistem kullanılarak işlenmesi açısından uygulamada tartışmasız TCK 525b/2 uygulama alanı bulacaktır. Ancak, Klasik Ceza Hukuku anlamında hırsızlık ve inancı kötüye kullanma suçlarının sistem aracılığıyla işlenmesi ihtimal dışı gözükmemektedir, bu nedenle öğretide, sistem aracılığıyla işlenen hırsızlık ve inancı kötüye kullanma suçları için, suçun maddi konusunu "verinin" veya "sistemin" teşkil ettiği örnekler verilmektedir. Bu durumda TCK 525b/1 ve TCK 525b/2 arasında, 1. Fıkra sistemin suçun konusu, 2. Fıkra ise sistemin vasıta olduğu yönündeki tespitle yaptığımız ayırımın anlamı kalmamaktadır. Kaldı ki, verinin ele geçirilmesi ve bundan yararlanmanın TCK 525b/2 çerçevesinde değerlendirilmesi için bu fıkra da ayrıca ele geçirmenin de belirtilmesi uygun olurdu. Çünkü, daha önce incelediğimiz gibi TCK 525a Maddesinde "ele geçirme" ayrı bir suç "kullanma" ise ayrı bir suç olarak düzenlenmiştir. Ayrıca "kullanma" fiili genel ve niteliği belirsiz bir icra hareketi olduğundan, eğer TCK 525b/2 Fıkrasındaki düzenlemede, sistemin suçun işlenmesinde vasıta olduğu kabul edilmezse, TCK 525a-b/1-c hükümlerinin de hemen hemen hiçbir anlamı kalmayacaktır. Ayrıca, sistem kullanılarak malvarlığına

karşı işlenen suçların, TCK 525b/2 kapsamında değerlendirileceği kabul edildiğinde, malvarlığına karşı işlenen suçların düzenlendiği Ceza Kanunu'nun ilgili bölümlerinde, verilerin veya sistemin suçun konusu olabileceği ifade edilmediğine göre (özellikle konusu taşınır mal olan hırsızlık ve emniyeti suistimal suçlarında) TCK 525b/2 Maddesinde, sistemin veya verilerin suçun konusu olarak kabul edilmesi kanunilik ilkesine aykırı olacağı düşüncesindeyiz.

Fakat, yapılan yorum çerçevesinde, veri hırsızlığı yani verilerin ele geçirilmesi veya bunlardan yararlanılması suçu yaptırım dışı kalmaktadır. Yargıtay'ın ise veri hırsızlığını TCK 525b/2 kapsamında değerlendirdiği kararları bulunmaktadır. Uygulama da bu kararlar çerçevesinde şekillenecektir.

b. Korunan Hukuki Yarar

TCK 525b/2 Fıkrası, genel bir ifadeyle, sistemin kullanılması vasıtasıyla malvarlığına karşı işlenen suçları cezalandırdığı için korunan ilk yarar da mülkiyet olmaktadır. Ayrıca sistemin kullanılmasıyla ihlal edilen suç tipine yönelik olarak kanunkoyucunun koruduğu hukuki menfaatlerinde ihlali önlenmektedir.⁹⁹

c. Suçun Maddi Unsurları

Suçun Maddi Konusu

Yazıcıoğlu'na göre suçun maddi konusunu "hukuka aykırı yarar" oluşturur.¹⁰⁰ Kanaatimizce, maddi konunun, suçtan elde edilmesi amaçlanan hukuka aykırı yararın sağlanacağı kaynak olarak ifade edilmesi daha yerindedir. Çünkü, hukuka aykırı yararın ayrıca manevi unsur içinde de yer alması ve tek başına maddi konu olarak içeriğinin açıklanması zordur.

Ayrıca, suçun oluşumu bakımından sistemin kullanılması gerektiği için "kullanım" fiili açısından sistemin maddi konu olduğu kanaatindeyiz. Sistem teriminin bu fıkra da verileri de kapsar şekilde anlaşılmalıdır.

⁹⁹ DÖNMEZER, S.; s. 524; YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 268.

¹⁰⁰ YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 269.

Hareket

Fıkıradaki düzenlenen suçun hareketi, verileri otomatik işleme tabi tutan sistemi kullanarak, hukuka aykırı yarar sağlamaya yönelik gerçekleştirilen faaliyetlerdir.¹⁰¹ Hükümde ne hukuka aykırı yarar sağlamaya yönelik faaliyetlerin ne de suçun oluşumunu sağlayan sistemi "kullanma" hareketinin niteliği hakkında belirleyici bir ifade bulunmaktadır. Bu yönüyle serbest hareketli bir suçun varlığından söz edilebilir.¹⁰² Ancak, özellikle TCK 525b/1 ve TCK 525b/2 Fıkraları arasındaki farka işaret edebilmek açısından "kullanma" fiilinin neleri kapsayabileceğini belirtmekte fayda olduğu kanaatindeyiz.

İlk olarak kullanma fiili, TCK 525b/1'de geçen sistemi veya verileri tahrip etme, değiştirme, silme, sistemin işlemesine engel olma, yanlış biçimde işlemesini sağlama şeklindeki icra hareketlerini kapsamadığını ifade etmeliyiz. Sistemin kullanılması bu icra hareketleri dışında kalan faaliyetler örneğin yeni veri yerleştirilmesi,¹⁰³ verilerin nakledilmesi¹⁰⁴ olarak kabul edilebilir. Verilerin ele geçirilmeden kullanılmasının söz konusu olmadığı ifade edilerek, verilerden sahibinin rızası olmaksızın alınması veya bunlardan yararlanılması da (veri hırsızlığı,kullanma hırsızlığı) kullanma fiilinin içinde düşünülebilir.¹⁰⁵ Ancak bu durumda daha önce belirttiğimiz gibi, sistem veya verinin kullanımı haksız yararın sağlanmasında vasıta olarak kalmayacak suçun konusu haline gelecektir.

Netice

Suçun kapsamıyla ilgili sorun netice bakımından da önem taşımaktadır. Şöyle ki eğer suçun hukuka aykırı yararın elde edilmesiyle meydana geleceği kabul edilirse veri hırsızlığı açısından Ceza Kanunu'nda hırsızlık için kabul edilmeyen yeni bir düzenleme ortaya çıkacaktır. Hırsızlık suçu yararlanmak amacıyla, taşınır malın, sahibinin rızası dışında alınması anında olduğu halde TCK 525b/2'de suç,

verilerin yararlanmak amacıyla ele geçirildiği veya kullanıldığı anda değil, yararın elde edildiği anda oluşacaktır. İcra hareketinin "kullanma" gibi oldukça genel bir ifadeyle belirlenmiş olması bu yönden de sakıncalıdır.

Yararın niteliği açısından ise, öğretideki genel görüş, yararın ekonomik nitelikte olduğu yönündedir.¹⁰⁶ Gereğede de "bilgisayar marifetiyle dolandırıcılığın" yaptırımı tabi tutulduğu ifade edildiğine göre yararın maddi nitelikte olduğu kabul edilmelidir. Ancak yararın malvarlığını konu aldığının açıkça belirtilmesi anlaşılabilirliğinin sağlanması açısından yerinde olurdu.¹⁰⁷

Madde hükmü, suçların içtimaı yönünden ise henüz birçok noktada kesinlik kazanmamıştır. MALKOÇ ve Güler'e göre sistemde toplanan veri, program ya da bilgilerin, ücret karşılığı müşterilere sunulduğu özel veya tüzel kişiliğe ait bir kuruluşta çalışan hizmetlilerin veya kuruluş dışından kimselerin bu veri, program veya bilgileri sahibinin rızası olmadan kullanarak kişisel yarar sağlaması durumunda bu fiilin kullanma hırsızlığı (TCK 494), dolandırıcılık (TCK 503), inancı kötüye kullanma (TCK 508) suçlarına ait unsurları içerebileceği halde, TCK 525b/2 hükmü konuyla ilgili özel düzenleme olduğundan, TCK 494, TCK 503 veya TCK 508'den hüküm kurulması mümkün olmayacaktır. Diğer taraftan, memur failerin görevi kötüye kullanma, zimmet gibi suçları sistem aracılığıyla işlemeleri halinde fikri içtima kurallarına göre olayda TCK 525a-b-c suçlarının uygulanması mümkün değildir. Görevi kötüye kullanma veya zimmet suçlarının düzenlendiği maddeler uygulama alanı bulacaktır.¹⁰⁸ Kanaatimizce memur failerin durumuyla ilgili olarak varılan sonuç kısmen yerindedir. Çünkü bu noktada yazarların ifade ettiği şekilde görevi kötüye kullanma veya zimmet suçu, TCK 525a-b-c'ye göre özel hüküm olduğu ve bu nedenle fikri içtima kurallarının uygulanacağı kabul edilemez. Çünkü ilk olarak fikri içtima hali özel hüküm genel hüküm ilişkisi dahilinde uygulanmaz.¹⁰⁹ İkinci

¹⁰¹ DÖNMEZER, S.; s. 524; YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 271.

¹⁰² YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 271.

¹⁰³ DÖNMEZER, S.; s. 525.

¹⁰⁴ MALKOÇ, İ.; s. 1263.

¹⁰⁵ MALKOÇ, İ./GÜLER, M.; s. 4766; ÖNDER, A.; s. 508.

¹⁰⁶ DÖNMEZER, S.; s. 524; YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 269; ÖNDER, A.; s. 509.

¹⁰⁷ MALKOÇ, İ./GÜLER, M.; s. 4767.

¹⁰⁸ MALKOÇ, İ./GÜLER, M.; s. 4766, 4767.

¹⁰⁹ DÖNMEZER, S./ERMAN, S.; c. 2, s. 384.

olarak bir hükmün özel hüküm olması için genel hükmün bütün unsurlarını ve bunun dışında ek bir unsuru da içermesi gerekir.¹¹⁰ Halbuki 525a-b-c hükümleri ile görevi kötüye kullanma veya zimmet suçunun koruduğu hukuki yararlar farklıdır. O halde memur failler sistem aracılığıyla dolandırıcılık suçu işlediklerinde, iki ayrı kanun hükmünü ihlal ettiklerinden fikri içtima kuralları gereğince ,yaptırımını ağır olan suçtan sorumlu olacaklardır.

Ayrıca, TCK 525a/2 ve TCK 525b/2 suçlarının bazı hallerde geçitli suç oluşturacağını ifade eden görüşler söz konusudur.¹¹¹ TCK 525a/2’de aranan özel kast “başkasına zarar verme”, TCK 525b/2’de de aranan özel kast ise “kendisi veya başkası lehine hukuka aykırı yarar sağlama” olduğundan,kanaatimizce bu özel kastların örtüşmesi ihtimali oldukça azdır. Bunun yanında TCK 525a/2 Fikrasını inceleyen netice bölümünde geçitli suçun oluşumu için gerekli şartların bir araya geldiği durumlara rastlamak da her zaman mümkün olmayacaktır.

d. Suçun Manevi Unsuru

Kast

Suçun oluşumu için failin kendisi veya başkası lehine hukuka aykırı yarar sağlama yönünde özel kastı bulunması gereklidir.¹¹²

Suçun taksirle işlenmesi ise mümkün değildir.¹¹³

Hukuka Aykırılık

Sağlanan yararın hukuka aykırı, haksız olması şartı aranmaktadır.¹¹⁴ Dönmezer’e göre yararın hukuka aykırı olmasının sebebi kişinin böyle bir yarar sağlamak için sistemi kullanma hakkına sahip olmamasıdır. Bu nedenle elde edilen yarar da haksız olmaktadır.¹¹⁵

¹¹⁰ ÖZTÜRK, B./ERDEM, M. R. / ÖZBEK, V. Ö.; s. 157.

¹¹¹ YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 273, 274.

¹¹² DÖNMEZER, S.; s. 524; YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 272; MALKOÇ, İ./GÜLER, M.; s. 4769; TAŞDEMİR, K./ÖZKEPİR, R.; s. 1116.

¹¹³ TAŞDEMİR, K./ÖZKEPİR, R.; s. 1116.

¹¹⁴ DÖNMEZER, S.; s. 524; YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 272.

¹¹⁵ DÖNMEZER, S.; s. 524.

e. Müeyyide

Kanun bu suçun müeyyidesini bir yıldan beş yıla kadar hapis ve iki milyon liradan yirmi milyon liraya kadar ağır para cezası olarak belirtmiştir. TCK 525d Maddesinde yer alan fer’i cezalar da şartların bulunduğu takdirde maddeye uygulanacaktır.¹¹⁶

Ayrıca daha önce belirttiğimiz gibi Yargıtay kararları gereği TCK 525a ve TCK 525b Maddelerinde yer alan para cezalarının bu maddelerin yürürlük tarihi itibarıyla Ek 1. Madde kapsamına girmediği için Ek 2. Maddeye göre arttırılması mümkün değildir. Ancak Ek 1. Maddenin 6. Bendi 8. Maddesindeki hüküm şu şekildedir:

1.1.1988 tarihinden 31.12.1993 tarihine kadar yürürlüğe girmiş bulunan kanunlardaki para cezaları 12 misline çıkarılmıştır.

Bilişim alanındaki suçların yürürlük tarihinin 1991 yılına denk geldiği düşünülürse, TCK 525a-b Maddelerinin Ek 1. Madde kapsamına girmediğini belirten kararların gerekçesi kabul edilemez.

MALKOÇ ve Güler’in TCK 525b/1 ve TCK 525b/2 Maddelerinde öngörülen yaptırımlarla ilgili eleştirilerine ise katılmaktayız. Şöyle ki 1. Fıkra ve 2. Fıkra düzenlenmiş suçlar birbirinden oldukça farklıdır ve 2. Fıkra suç sayılan fiillerin sonuçları 1. Fıkra göre her zaman daha ağır olma ihtimaline sahiptir. Bu halde 1. Fıkradaki suçlar için daha ağır bir ceza öngörülmüş olması hukuk mantığına aykırıdır.¹¹⁷

TCK 525c Maddesi

TCK 525c (Delil Tahrifi)

Hukuk alanında delil olarak kullanılmak maksadıyla sahte bir belgeyi oluşturmak için bilgileri otomatik işleme tabi tutan bir sisteme, verileri veya diğer unsurları yerleştiren veya var olan verileri, diğer unsurları tahrif eden kimseye bir yıldan üç yıla kadar, tahrif edilmiş olanları bilerek kullananlara altı aydan iki yıla kadar hapis cezası verilir.

¹¹⁶ DÖNMEZER, S.; s. 525; YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 269.

¹¹⁷ MALKOÇ, İ./GÜLER, M.; s. 4769.

TCK 525c Maddesinde hukuk alanında delil olarak kullanılmak amacıyla sahte belgenin oluşturulması için sisteme veri veya diğer unsurları yerleştirmek ya da var olan unsurları tahrif etmek fiili ile tahrif edilen unsurları bilekerek kullanmak fiilleri ayrı ayrı yaptırıma bağlanmıştır.¹¹⁸

Fail ve Mağdur

Maddede sayılan fiilleri icra edenler suçun failidir.¹¹⁹ Sahte belge oluşturma fiilini icra eden kişi ile bunu kullanan kişi aynı olabileceği gibi farklı da olabilir. Failin suçun oluşması açısından özel bir sıfat veya nitelik taşıması gerekmez.¹²⁰

Mağdur açısından ise şöyle düşünülebilir. Klasik Ceza Hukuku açısından sahtekarlık suçu kamunun güveni aleyhine işlenen suçlardandır ve mağduru devlettir.¹²¹ TCK 525c Maddesinde de mağdur devlet olarak kabul edilebilir. Ancak, sahte evrakının kullanılması açısından ise mağdur devletin yanında, sahte evrakın hukuk alanında delil olarak kullanılması sonucu zarar gören menfaatin sahibidir.¹²²

1. Korunan Hukuki Yarar

Maddeyle korunan hukuki yarar, kamu güvenidir.¹²³ Kamu güveni, hukuk düzeninin delil olarak değer verdiği her türlü belgeye toplumun duyduğu güvendir.¹²⁴ Böylece TCK 525c Maddesi sahte evrakın düzenlenmesi bakımından hukuk düzenince yani devlet tarafından topluma delil değeri taşıyan belgelerin geçerliliği konusunda aşılınmış güven, sahte evrakın kullanılması açısından da ayrıca, delil değeri taşıyan belgelerin geçerliliğiyle garanti altına alınmış olan menfaatler de koruma altına alınmaktadır.¹²⁵

¹¹⁸ YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 275.

¹¹⁹ DÖNMEZER, S.; s. 526.

¹²⁰ YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 278, 280.

¹²¹ EREM, F./Toroslu, N.; Türk Ceza Kanunu Özel Hükümler, Savaş yayinevi, 8. bası, Ankara 2000, s. 239.

¹²² YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 281.

¹²³ YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 280.

¹²⁴ EREM, F./Toroslu, N.; s. 239, 340.

¹²⁵ YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 279, 280.

2. Suçun Maddi Unsurları

a. Suçun Maddi Konusu

TCK 525c Maddesinde suçun maddi unsuru hukuk alanında delil değeri taşıyan sahte belgeyi oluşturmak amacıyla kullanılan veri veya diğer unsurlardır. Yazıcıoğlu'na göre, suçun maddi konusunu sistemde yer alan hukuk alanında delil niteliği taşıyan veri veya diğer unsurlar oluşturmakta¹²⁶ ise de daha önce konuyla ilgili olarak yaptığımız açıklamalara dayanarak suçun maddi konusunu sadece verinin oluşturacağını ve bunların hukuk alanında delil niteliği taşıması şartına gerek olmadığı düşüncesindeyiz. Önemli olan verilerin hukuki değer taşıyan sahte belgenin oluşturulması için tahrif edilmesi ya da sisteme yerleştirilmesidir.

Maddede düzenlenen ikinci suç açısından ise, suçun maddi konusu TCK 525c Maddesinde tarif edilen şekilde oluşturulmuş delil niteliği taşıyan sahte belge oluşturmaktadır. Bu belge olaya göre sistemde yer alan bir program veya veri olabileceği gibi, verinin tahrif edilmesi veya sisteme yerleştirilmesi ile elde edilip kağıda aktarılmış bir şekilde de olabilir.¹²⁷ Böylece kanunkoyucu geçerliliği hukuk tarafından korunan yeni bir hukuki belge kavramı oluşturmaktadır. Çünkü hukuk alanında bir belgenin delil niteliği taşıması için öncelikle maddi varlığa sahip olarak devamlılık göstermesi gereklidir. Fakat TCK 525c Maddesi ile bilişim ortamında hazırlanmış sahte hukuki belgenin hazırlanma aşaması ve kullanılması yaptırıma tabi tutularak manyetik ortamdaki bilgilerin de delil niteliği taşıyabileceği kanunkoyucu tarafından kabul edilmektedir.¹²⁸

b. Hareket

TCK 525c Maddesinde düzenlenen birinci suç açısından öngörülen icra hareketleri şunlardır:

¹²⁶ YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 281.

¹²⁷ YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 282.

¹²⁸ ÖNDER, A.; s. 507, 508.

-Sisteme verileri veya diğer unsurları yerleştirmek,

-Var olan verileri veya diğer unsurları tahrif etmek.

Birinci icra hareketi sahte belgenin oluşturulması amacıyla verilerin yerleştirilmesi, ikinci icra hareketi ise gerçeğe uygun belgenin sahteleştirilmesi için sistemde var olan verilerin tahrif edilmesiyle meydana gelecektir.¹²⁹ Önder'e göre ise suçun icra hareketleri sahte belgenin oluşturulması için bilgilerin sisteme verilmesi veya sistemde toplanması veyahut bu bilgilerin tahrif edilmesiyle sahte veya sahteleştirilmiş bir belgenin elde edilebilmesi imkanını oluşturmaktadır.¹³⁰

Düzenlenen suç seçimlik hareketlidir. Failin icra hareketlerinden birini veya ikisini de aynı kast altında işlemesi sonucu tek suç oluşacaktır.¹³¹

Maddede düzenlenen ikinci suçun icra hareketi ise "kullanma"dır. Bazı yazarlara göre kullanma şeklindeki icra hareketlerinin TCK 345 ve TCK 346'da düzenlenen sahte belgeyi kullanma şeklinde anlaşılması gereklidir.¹³² Yani failin, TCK 525c Maddesi hükmüne göre oluşturulmuş sahte belgeyi bilekerek kullanması gereklidir.¹³³ Ayrıca, TCK 525c Maddesinin niteliği gereği failin sahte belgeyi bir olayın doğruluğunu kanıtlamak amacıyla kullanması gereklidir.¹³⁴ Madde metninde bu hususta açıklık yoktur. Fakat, maddenin başlangıcında, hukuk alanında delil olarak kullanma amacıyla oluşturulan belgeden bahsedildiği için TCK 525c'de düzenlenen bu ikinci suçun icra hareketi olan "kullanma"nın bu doğrultuda gerçekleşmesi gereklidir.¹³⁵

c. Netice

Maddede suç sayılan fiillerin neticeleri, icra hareketleri tamamlandığı anda gerçekleşir. Yani, sisteme verilerin yerleştirilmesi, verilerin tahrif edilmesi veya sahte belgenin kullanılması anında suç oluşturur. Bu nedenle TCK 525c neticesi harekete bitişik suç özelliği gösterir.¹³⁶ Suçun oluşumu bakımından birinci suç için failin sahte belgeyi oluşturması, ikinci suç içinse kullanmadan dolayı bir zarar meydana gelmesi veya yarar sağlanması şartı aranmayacaktır.¹³⁷

Maddeyle ilgili önemli noktalardan biri maddede belirtilen suçların failinin aynı olması durumunda uygulanacak içtima kurallarıdır: TCK 525c Maddesinde suçları oluşturan hareketler birbirinden farklı olduğu için bu hareketlerin tamamı tek fail tarafından gerçekleştirildiğinde ortaya iki ayrı netice çıkacaktır. Birinci netice, failin hukuk alanında delil olarak kullanma maksadıyla belgeyi oluşturmak için verileri tahrif etmesi veya sisteme yerleştirmesi; ikinci netice ise bu sahte belgeyi bilekerek kullanmasıdır. Bu durumda fail iki neticeden de sorumlu olacaktır.¹³⁸

Ayrıca TCK 525c Maddesi TCK 346'ya göre özel hüküm teşkil ettiği için TCK 525c Maddesinde suç sayılan fiillerin failleri ayrı olduğunda da TCK 525c Maddesi uygulama alanı bulacaktır.¹³⁹

4. Suçun Manevi Unsuru

Kast

Birinci suç açısından failin sahte belge oluşturmak veya gerçeğe uygun belgeyi tahrif etmek özel kastı taşıması gereklidir. Eğer fail bu özel kastı taşımadan hareket ediyorsa olaya göre TCK 525a, b hükümleri uygulama alanı bulacaktır.¹⁴⁰ Ancak failin özel kastının

¹²⁹ MALKOÇ, İ./GÜLER, M.; s. 4771, 4772; DÖNMEZER, S.; s. 526.

¹³⁰ ÖNDER, A.; s. 508.

¹³¹ MALKOÇ, İ.; s. 1264; YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 283.

¹³² YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 284; TAŞDEMİR, K./ÖZKEPİR, R.; s. 1133.

¹³³ EREM, F./Toroslu, N.; s. 273.

¹³⁴ TAŞDEMİR, K./ÖZKEPİR, R.; s. 1133.

¹³⁵ YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 284.

¹³⁶ YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 284, 285; MALKOÇ, İ.; s. 1264.

¹³⁷ YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 285.

¹³⁸ YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 286.

¹³⁹ YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 287; aksi görüş için bkz.: MALKOÇ, İ./GÜLER, M.; s. 4773; MALKOÇ, İ.; s. 1265.

¹⁴⁰ DÖNMEZER, S.; s. 526; YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 285; MALKOÇ, İ./GÜLER, M.; s. 4772; MALKOÇ, İ.; s. 1264; TAŞDEMİR, K./ÖZKEPİR, R.; s. 1133.

belirlenmesi bazı durumlarda sorun teşkil edecektir. Çünkü failin hukuk alanında delil olarak kullanma maksadıyla oluşturmaya başladığı belgenin hukuk alanında herhangi bir değeri bulunmayabilir. Bu durumda fail yine özel kastında dolaylı hareketlerinden sorumlu olacak mıdır? Öncelikle belirtmek gerekir ki failin özel kastı açısından, failin oluşturmak istediği belgenin hukuk alanında delil niteliği taşıyıp taşımayacak nitelikte olacağı hakimnin takdirine bağlıdır. Eğer failin oluşturmak istediği belge bu nitelikleri taşıyamıyorsa durum, işlenemez suç niteliğini gösterebilecektir.¹⁴¹

İkinci suç açısından ise failin sahte belgeyi bilerek kullanması gerekir. Bilme, failin hukuk alanında delil niteliği taşıyan belgenin sahte olduğunu bilmesi şeklinde anlaşılmalıdır. Bu suçun oluşumunda özel kastın varlığına gerek yoktur, failin genel kastı yeterlidir.¹⁴²

5. Müeyyide

TCK 525c Maddesinde düzenlenen birinci suçun müeyyidesi bir yıldan üç yıla kadar hapis, ikinci suçun müeyyidesi de altı aydan iki yıla kadar haptistir.

TCK 525c Maddesine TCK 525d Maddesinde öngörülen fer'i cezalar uygulanamayacaktır.¹⁴³

TCK 525d Maddesi

TCK 525d (Fer'i Cezalar)

TCK 525a ve TCK 525b Maddeleri hükümlerini ihlal eden kişiler hakkında, maddelerde yazılı cezalara ek olarak, meslek icrası sırasında veya icra dolayısıyla suçun işlendiği bir kamu hizmetinden veya meslek veya sanat veya ticaretten altı aydan üç yıla kadar yasaklanma cezası verilir.

TCK 525d Maddesi TCK'nın meslek ve sanatın tatili ve kamu hizmetinden yasaklılık cezalarının sürelerini belirleyen 25. ve 35. Maddelerine aykırıdır. Belirtilen maddelerdeki süreler üç günden iki seneye kadardır. Ancak TCK 525d Maddesinde altı aydan üç yıla kadar meslek veya sanatın tatili ya da kamu hizmetinden yasaklılık cezası verilebilir.¹⁴⁴

Sonuç

Bilişimle ilgili kanuna aykırı fiilleri yaptırıma tabi tutmak özellikle kontrol edilmesi güç olan bilişim ortamı için bir zorunluluktur. Fakat TCK, konuyla ilgili olarak yürürlüğe koyduğu yaptırımlarda bu zorunluluğu yerine getirememiştir. Gerek suç tiplerinin maddi unsurları ve tipiklik unsurlarındaki yetersiz düzenlemeler gerekse müeyyidelerde yer alan hatalar öğretide pek çok tartışmaya sebep olmaktadır. Bilişim alanıyla bağlantılı olarak gerçekleştirilen mal aleyhine cürümler ile zimmet ve irtikap suçlarıyla ilgili tartışmalar henüz bir sonuca ulaşmamıştır. Yargılama sürecinde de bu sebeple pek çok karışıklıklar yaşanmaktadır. Bu durumun düzeltilebilmesi için kanaatimizce TCK'nın bilişim suçlarıyla ilgili hükümleri kanunkoyucu tarafından tekrar gözden geçirilmesi ve köklü değişikliklere gidilmelidir. Bu değişiklikler dahilinde bilişim suçları ayrı bir babta değil TCK'da bilişim alanı ile bağlantılı olabilecek her suç tipinin farklı özellikleri göz önüne alınarak düzenlenmelidir. Fakat TCK tasarısında yine TCK'da yer alan metot benimsenerek hareket edilmiştir. Buna rağmen hükümlerdeki eksiklikler ve hatalar nispeten giderilmiştir. Teknolojinin hızına yetişebilecek yeni bir TCK tasarısının Türk hukukuna kazandırılması ise en samimi dileğimizdir.

¹⁴¹ MALKOÇ, İ./GÜLER, M.; s. 4772; MALKOÇ, İ.; s. 1264; TAŞDEMİR, K./ÖZKEPİR, R.; s. 1133.

¹⁴² MALKOÇ, İ./GÜLER, M.; s. 4772; MALKOÇ, İ.; s. 1264; YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 286.

¹⁴³ DÖNMEZER, S.; s. 526, 529; YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 287, 288.

¹⁴⁴ MALKOÇ, İ./GÜLER, M.; s. 4775; MALKOÇ, İ.; s. 1265; TAŞDEMİR, K./ÖZKEPİR, R.; s. 1133; YAZICIOĞLU, R. Y.; s. 288, 289; ÖNDER, A.; s. 510, 511.

Kaynakça

- DÖNMEZER, Sulhi; Kişilere ve Mala Karşı Cürümler, Beta Basım, 15. bası, İstanbul 1994.
- DÖNMEZER, Sulhi / ERMAN, Sahir; Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku, c. 1, Beta Basım, 14. bası, İstanbul 1997.
- DÖNMEZER, Sulhi / ERMAN, Sahir; Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku, c. 2, Beta Basım, 12. bası, İstanbul 1999.
- EREM, Faruk; Türk Ceza Kanunu Şerhi – Özel Hükümler, Seçkin kitabevi, Ankara 1993.
- EREM, Faruk / Toroslu; N; Türk Ceza Kanunu Özel Hükümler, Savaş Yayınevi, 8. Bası, Ankara 2000.
- İÇEL, Kayıhan / YENİSEY, Feridun; Karşılaştırmalı ve Uygulamalı Ceza Kanunları, Beta Basım, c. 4, 4. bası, İstanbul 1994.
- MALKOÇ, İsmail; Açıklamalı İçtihatlı Türk Ceza Kanunu, Turhan Kitabevi, Ankara 2001.
- MALKOÇ, İsmail/Güler, Mahmut; Uygulamada Türk Ceza Kanunu Özel Hükümler, c. 4, Adil Yayınevi, 1. bası, Ankara.
- ÖNDER, Ayhan; Şahıslara ve Mala Karşı Cürümler ve Bilişim Alanında Suçlar, Filiz Kitabevi, İstanbul 1994.
- ÖZEL, Cevat; Bilişim Suçları ile İletişim Faaliyetleri Yönünden Türk Ceza Kanunu Tasarısı, İstanbul Barosu Dergisi, c. 75, sayı 7-8-9.
- ÖZTÜRK, Bahri / Erdem, Mustafa R./Özbek, Veli Özer; Uygulamalı Ceza Hukuku ve Emniyet Tedbirleri Hukuku, Seçkin Yayınevi, Ankara 1998.
- SAVAŞ, Vural/MOLLAMAHMUTOĞLU, Sadık; Türk Ceza Kanunu'nun Yorumu, Seçkin Yayınevi, c. 4, 1. bası, Ankara 1995.
- TAŞDEMİR, Kubilay / ÖZKEPİR, Ramazan; Uygulamada ve Öğretide Belgelerde Sahtecilik Suçları ve Bilişim Alanında Suçlar, Adil Yayıncılık, Ankara 1999.
- YAZICIOĞLU, R. Yılmaz; Bilgisayar Suçları, Alfa Yayınevi, 1. bası, İstanbul 1997.
- YÜCEL, Mustafa T. ; Bilişim Suçları, Ankara Barosu Dergisi, Yıl: 49, sayı: 4.